

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa A. C.
przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W. i J. K.
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 20 listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w O.
z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda A. C. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w wyjaśnieniu, czy oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na nieruchomości, której jest on współwłaścicielem, jako zabezpieczenie kredytu zaciągniętego przez jego syna M. C. nastąpiło zgodnie z art. 95 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 2357; dalej: „pr. bank.”). W przeciwnym wypadku skutkowałoby to naruszeniem art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 2204), gdyż oświadczenie to nie zostało złożone przez powoda, lecz przez osobę trzecią. Mimo, że biegły sądowy M. G. nie potwierdził autentyczności podpisu powoda pod oświadczeniem, a nawet stwierdził, że nie można wykluczyć, że podpisy powoda zostały sfalszowane, sąd nie uznał za stosowne uzupełnienie postępowania dowodowego przez powołanie drugiego biegłego na podstawie art. 286 k.p.c.

W orzecznictwie zostało już wyjaśnione, że po nowelizacji pr. bank. przepis art. 95 ust. 4 tej ustawy regulujący formę oświadczenia o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 31 ust. 1 u.k.w.h. Podstawą wpisu takiej hipoteki (bankowej) i jej powstania są natomiast dokumenty bankowe określone w art. 95 ust. 1 i ust. 3 zd. 1 pr. bank. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007 r., III CZP 50/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 83; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2010 r., II CSK 20/10, nie publ.).

Niezależnie od tego, przedstawione przez skarżącego zagadnienie nie spełnia kryteriów przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż koncentruje się na ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w przedmiocie złożenia przez powoda podpisu pod oświadczeniem o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku w celu zabezpieczenia spłaty kredytu udzielonego synowi powoda.

Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). W związku z czym, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga kasacyjna nie może być oparta na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. określającego kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76,

z dnia 24 listopada 2005 r., IV CSK 241/05 nie publ., z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, nie publ., z dnia 8 października 2009 r., II CSK 222/09, nie publ.).

Sądy obu instancji miały na względzie okoliczność, iż biegły sądowy grafolog nie był w stanie jednoznacznie wskazać, czy badane podpisy są autentyczne, czy też podrobione i stwierdził, że jest wysoce prawdopodobnym, iż popisy o treści „A. C.” na wszystkich badanych dokumentach nakreśliła jedna i ta sama osoba, przy czym wszystkie te podpisy oprócz cech zbieżnych, zawierają też cechy, które nie znalazły (lub znalazły w niepełnym zakresie) odzwierciedlenie we wzorach grafizmu powoda. Prowadzone postępowanie przygotowawcze również nie potwierdziło, ani nie zaprzeczyło autentyczności podpisu powoda (2 Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w O.). Sądy obu instancji biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy przyjęły, że sporne podpisy pochodzą jednak od powoda. Mianowicie wskazały, że powód w pismach kierowanych do banku (k. 138-147) wielokrotnie potwierdził, że złożył podpisy na oświadczeniu o ustanowieniu spornej hipoteki.

Dowód z opinii biegłego sądowego, a także z opinii instytutu, o którym stanowi art. 290 § 1 k.p.c. ma charakter szczególny, gdyż zasadniczo nie służy ustalaniu okoliczności faktycznych, lecz ich ocenie przez pryzmat wiadomości specjalnych. Do dokonywania wszelkich ustaleń w procesie powołany jest sąd, a nie biegły (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 254/14, nie publ.), a zatem także i opinia instytutu jest oceniana przez sąd w ramach kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c. Strony powinny wykazywać fakty, z których wywodzą skutki prawne, a zadaniem biegłego jest naświetlenie wyjaśnianych okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego w toku procesu i udostępnionego materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNCP 1970, nr 5, poz. 85). Niekiedy jednak samo dokonanie ustaleń faktycznych wymaga dysponowania wiedzą techniczną oraz doświadczeniem w danej dziedzinie i może uzasadniać zasięgnięcie opinii biegłego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 1984 r., II CR 197/84, OSNCP 1985 nr 2-3, poz. 37). Sąd nie może oprzeć swego ustalenia wyłącznie na podstawie konkluzji opinii biegłego, lecz powinien sprawdzić poprawność poszczególnych elementów składających się na

trafność jej wniosków końcowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 1976 r., IV CR 481/76, OSNCP 1977, nr 5-6, poz. 102).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Potrzebę wykładni skarżący odnosi do art. 95 pr. bank. w kwestii dotyczącej tego, kiedy i przed kim oświadczenie o ustanowieniu hipoteki ma być złożone przez właściciela nieruchomości na rzecz banku.

Zgodnie z art. 95 ust. 4 pr. bank. do ustanowienia hipoteki bankowej wymagane jest złożenie przez właściciela nieruchomości oświadczenia o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku z zachowaniem formy pisemnej pod rygorem nieważności. Dla banku jako podmiotu przyjmującego oświadczenie nie została przewidziana szczególna forma, co oznacza, że wola w tym przedmiocie może być wyrażona w sposób określony w art. 60 k.c.

Udzielenie odpowiedzi na pytanie skarżącego jest o tyle bezprzedmiotowe, że jak wynika z ustaleń faktycznych powód podpisał dokument o ustanowieniu hipoteki na zabezpieczenie kredytu syna, a to miało miejsce w dniu udzielenia synowi kredytu, tj. 22 grudnia 2005 r.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw.

z § 5 pkt 8, § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

jw